

WONINGSTICHTING HETEREN

ACTIVITEITENPLAN RANDWIJK

29 NOVEMBER 2023

WSP NEDERLAND B.V.
RINGWADE 41
3439 LM NIEUWEGEIN

+31 (0)88 910 20 00
wsp.com

PROJECTNUMMER
SOB022769

DOCUMENTNUMMER
RAP001. SOB022769.AP, versie 01

COLOFON

RAPPORTHISTORIE

001	5 oktober 2023	Concept
002	29 november 2023	Definitief

VERANTWOORDING

Woningstichting Heteren
 [REDACTED]
 Onze Lieve Vrouwestraat 39
 6666 AK Heteren

CONTACTGEGEVENS

WSP
 [REDACTED]
 31 6 [REDACTED]
 [REDACTED]@wsp.com

AUTORISATIE

PROJECTNUMMER	DOCUMENTNUMMER	VERSIE	STATUS
SOB022769	RAP001, SOB022769,AP	01	Definitief

OPGESTELD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
[REDACTED]	Medior Ecologisch adviseur	24 november 2023	[REDACTED]

GEVERIFIEERD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
[REDACTED]	Senior Ecologisch adviseur		[REDACTED]

INHOUDS- OPGAVE

INLEIDING	5
1.1 Aanleiding & Planontwikkeling	5
1.2 Huidige situatie	5
RESULTATEN ONDERZOEK	7
2.1 Uitgevoerd onderzoek	7
2.2 Aangetroffen Natuurwaarden	8
2.2.1 <i>Huismus</i>	8
2.2.2 <i>Gewone Dwergvleermuis</i>	9
2.2.3 <i>Kerkuil & Steenmarter</i>	9
2.3 Omgevingscheck	9
2.3.1 <i>Huismus</i>	9
2.3.2 <i>Vleermuizen</i>	9
EFFECTENBEOORDELING	11
3.1 Effecten op functioneel leefgebied	11
3.2 Effecten op gunstige staat van instandhouding	11
3.2.1 <i>Huismus</i>	11
3.3 Effecten op gunstige staat van instandhouding	13
3.3.1 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	13
MITIGATIEPLAN	16
4.1 Tijdelijke verblijfplaatsen	16
4.1.1 <i>Huismus</i>	16
4.1.2 <i>Gewone Dwergvleermuis</i>	17
4.2 Ongeschikt maken Leefgebied	19
4.2.1 <i>Huismussen</i>	19
4.2.2 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	20
4.3 Permanente maatregelen	22
4.3.1 <i>Verplichte mitigatie</i>	22
4.3.2 <i>Natuurinclusieve maatregelen bouwbesluit 2024</i>	23
4.4 Maatregelen Kerkuil & Steenmarter	24
4.5 Vrijstelling en zorgplicht andere soorten	25
WETTELIJKE BELANGEN EN ALTERNATIEVEN	27
5.1 Wettelijk belang	27
5.1.1 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	27
5.1.2 <i>Huismus</i>	28
5.2 Alternatieven afweging	28

CONCLUSIE	29
LITERATUURLIJST	30
BIJLAGE 1: AANGETROFFEN NATUURWAARDEN	31
BIJLAGE 2: LOCATIES TIJDELIJKE MITIGATIE	32

INLEIDING

1.1 AANLEIDING & PLANONTWIKKELING

Het plan omvat de sloop van de woningen aan de Kerstraat 26-30 en Koningin Julianastraat 2 in Randwijk. Deze woningen maken plaats voor nieuwbouw. Het voornemen van Woonstichting Heteren is om de sloopwerkzaamheden in 2024 uit te voeren. Het voornemen is om

- 8 starterswoningen
- 2 twee-onder éénkapwoningen
- 1 vrije sector woning
- 2 standplaatsen voor woonwagens
- 16 sociale huurappartementen

Dit plan maakt onderdeel uit van het grotere plan om woningen aan de overzijde, ter hoogte van Kerkstraat 31, van het plangebied te realiseren.

Op basis van de reeds uitgevoerde quickscan¹ en het uitgevoerde nader onderzoek² is vastgesteld dat meerdere woningen een functie (kraam-, of zomer- of paarverblijf) hebben voor de soort gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Daarnaast is vastgesteld dat de woningen een functie hebben als verblijfplaatsen voor de soort huismus en gierzwaluw. Functies voor andere soorten zoals meervleermuis en gewone grootoorvleermuis zijn uitgesloten op basis van de voorgaande onderzoeken.

¹ WSP Nederland BV, kenmerk SOB018756.RAP001NT 001 Definitief, versie 001, d.d. 29 september 2023

² WSP Nederland BV, kenmerk SOB022769.RAP001NO 001 Definitief, versie 001, d.d. 29 september 2023

1.2 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied (zie figuur 3.1) is gelegen in Randwijk te Gelderland. Binnen het plangebied bevinden zich meerdere oude varkensstallen die momenteel niet in gebruik zijn. Daarnaast bevinden zich kleine opstallen. Deze panden kenmerken zich door rode dakpannen, meerdere deuren en raamwerken. De panden bestaan uit een enkel muur. Er bevinden zich bij de grote schuren overhangen dakpannen met dakbeschot. De ruimtes tussen deze elementen zijn omgeven met spinnenwebben. Tussen dakgoot en de muur bevinden zich over de gehele lengte grote openingen.

Het woonhuis in het plangebied zijn bewoond en kenmerken zich door een meerdere lagen bebouwing. Ook hier bevinden zich dakpannen die overhangen aan de kopse kanten. Op het terrein van Kerkstraat 31 bevindt zich eveneens een half open schuur (zie figuur 3.2) die dienst doet als zitplaats voor de bewoners en als opslaglocatie.

Het omliggende groen kenmerkt zich door een kleine boomgaard bij Kerkstraat 33. Daarnaast kenmerkt de rand van het plangebied zich door een boomkwekerij.

Figuur 3.1: Locatie van de geplande sloop en nieuwbouw.

RESULTATEN ONDERZOEK

2.1 UITGEVOERD ONDERZOEK

De planontwikkeling is getoetst aan de Wet natuurbescherming middels een QuickScan (WSP Nederland BV, kenmerk SOB018756.RAP001NT 001 Definitief, versie 001, d.d. 9 mei 2022). Op basis van de QuickScan is een nader onderzoek naar vleermuizen (conform het vleermuisprotocol 2021), huismussen (conform het kennisdocument Huismus 2022) en gierzwaluw (conform het kennisdocument Gierzwaluw 2023) uitgevoerd (WSP Nederland BV, kenmerk SOB018756.RAP001NO 001 Definitief, versie 001, d.d. 20 oktober 2022). De uitgevoerde veldbezoeken en omstandigheden van de onderzoeken naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen zijn opgenomen in tabel 2.1, 2.2 en 2.3.

Tabel 2.1: Uitgevoerde veldbezoeken en weersomstandigheden huismussenonderzoek

DATUM	TIJD	TEMP.	WIND	BEWOLKING/ NEERSLAG	UITGEVOERD DOOR	PLANGEBIED
26-04-2023	05:45-07:00	14 °C	1 Bft	Half bewolkt/Droog	[REDACTED]	Randwijk
10-05-2023	05:45-07:00	15 °C	1 Bft	Onbewolkt/Droog	[REDACTED]	Randwijk

Tabel 2.2: Uitgevoerde veldbezoeken en weersomstandigheden gierzwaluwonderzoek

DATUM	TIJD	TEMP.	WIND	BEWOLKING/ NEERSLAG	UITGEVOERD DOOR	PLANGEBIED
01-06-2023	20:15-22:00	18 °C	1 Bft	Half bewolkt/droog	[REDACTED]	Randwijk
13-06-2023	21:00-22:15	27 °C	1 Bft	Onbewolkt/droog	[REDACTED]	Randwijk
26-06-2023	21:00-22:15	21 °C	windstil	Onbewolkt/droog	[REDACTED]	Randwijk

Tabel 2.3: Uitgevoerde veldbezoeken en weersomstandigheden vleermuisonderzoek

DATUM	TIJD	TEMP.	WIND	BEWOLKING/ NEERSLAG	ONDERZOEK	UITGEVOERD DOOR	PLANGEBIED
17-05-2023	02:45-05:45	9°C	1 Bft	Half bewolkt/Droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	[REDACTED]	Randwijk
06-06-2023	02:30-05:30	11°C	Windstil	Onbewolkt/Droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	[REDACTED]	Randwijk

DATUM	TIJD	TEMP.	WIND	BEWOLKING/ NEERSLAG	ONDERZOEK	UITGEVOERD DOOR	PLANGEBIED
26-06-2023	21:50-01:00	22°C	1 Bft	Half bewolkt/Droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	[REDACTED]	Randwijk
11-07-2023	21:45-23:45	23°C	1 Bft	Half bewolkt/Droog	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	[REDACTED]	Randwijk
28-08-2023	23:00-01:00	13°C	2 Bft	Onbewolkt/Droog	Paarverblijfplaatsen	[REDACTED]	Randwijk
26-09-2023	23:00-01:00	14°C	Windstil	Onbewolkt/Droog	Paarverblijfplaatsen	[REDACTED]	Randwijk

2.2 AANGETROFFEN NATUURWAARDEN

2.2.1 HUISMUS

Tijdens het onderzoek in Randwijk meerdere nestlocaties van de huismus aangetroffen waaronder één nestlocatie binnen het plangebied. De vastgestelde nestlocatie bevindt zich onder de dakpannen van de eerste pannenlat.

Tabel 2.4: Aangetroffen verblijfplaatsen huismus.

LOCATIE VERBLIJFPLAATS	AANTAL	VERBLIJFPLAATS IN	FUNCTIE
KERKSTRAAT 30	1	1e pannenlat	Nestlocatie

Tijdens het onderzoek in Randwijk is één zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied aangetroffen. In de kraamperiode betrof het een zomerverblijfplaats van 2 exemplaren. In de paarperiode betrof het één verblijfplaats van één exemplaar. Mannelijke exemplaren van de gewone dwergvleermuizen vliegen in de paarperiode al baltsend rond. Hierdoor is het niet mogelijk om de exacte verblijfplaats vast te stellen. Doordat meerdere woningen binnen het baltsterritorium vallen en dezelfde fysieke kenmerken hebben, zijn al deze gebouwen aangewezen als potentieel paarverblijfplaats. Het is aannemelijk dat de aangetroffen paarverblijfplaats dezelfde locatie betreft als de in de kraamperiode aangetroffen zomerverblijfplaats.

2.2.2 GEWONE DWERGVLEERMUIS

Tabel 2.4: Aangetroffen verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis.

LOCATIE VERBLIJFPLAATS	AANTAL	VERBLIJFPLAATS IN	FUNCTIE
KERKSTRAAT 28	1 verblijfplaats, 2 exemplaren	Kopse kant woning, dakpan (dakpannen/spouwmuur)	Zomerverblijfplaats
KERKSTRAAT 26-28	1 verblijfplaats, 1 exemplaar	-	Paarverblijfplaats

2.2.3 KERKUIL & STEENMARTER

Tijdens het verkennend onderzoek voor het deelgebied aan de oostzijde van de Kerkstraat is een rustend exemplaar van de kerkuil aangetroffen in de halfopen schuur. Het gaat hierbij om een rustplaats van de kerkuil. Aan het aantal aangetroffen braakballen en poepsporen (krijtsporen) wordt de locatie slechts incidenteel gebruikt. Rustplaatsen vormen samen met de daadwerkelijke nestlocatie en foerageergebied het functionele leefgebied van de soort. De verblijfplaats van de soort blijft behouden. Wel zijn in de uitgevoerde Quicksan aanvullende maatregelen opgenomen. Deze worden in het ecologisch werkprotocol opgenomen.

Tijdens het verkennend onderzoek voor het deelgebied aan de oostzijde van de Kerkstraat is een latrines en prooien van de steenmarter aangetroffen in de halfopen schuur. Het gaat hierbij om een rustplaats van de steenmarter. Aan het aantal aangetroffen sporen wordt de locatie slechts incidenteel gebruikt. De verblijfplaats van de soort blijft behouden. Wel zijn in de uitgevoerde Quicksan aanvullende maatregelen opgenomen. Deze worden in het ecologisch werkprotocol opgenomen.

2.3 OMGEVINGSCHECK

2.3.1 HUISMUS

De huismus komt in Randwijk en de regio van het dorp veelvuldig voor. Dat blijkt ook wel uit de verschillende clusters van verblijfplaatsen buiten de bebouwing die in eigendom is Woningstichting Heteren. Ook buiten de woningen die in eigendom zijn van Woningstichting Heteren zijn verblijfplaatsen van de huismus aanwezig.

2.3.2 VLEERMUIZEN

Het plangebied wordt door gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en laatvliegers gebruikt als functioneel leefgebied. Binnen het functionele leefgebied van vleermuizen is een groot netwerk aan verblijfplaatsen aanwezig waarvan de meeste bestaan uit zomer- en paarverblijfplaatsen. De aangetroffen zomerverblijfplaatsen vallen dan ook in het grote geheel weg ten aanzien van het grote netwerk. Kortom ondanks de naisolatiwerkzaamheden blijven voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen na realisatie van de mitigatie in Randwijk over waardoor het functionele netwerk aan verblijfplaatsen behouden blijft.

Figuur 2.1: Vastgestelde verblijfplaatsen beschermde fauna uit de uitgevoerde onderzoeken.

EFFECTENBEOORDELING

3.1 EFFECTEN OP FUNCTIONEEL LEEFGEBIED

Door de geplande werkzaamheden worden 1 verblijfplaats van huismus en 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verwijderd. Ten aanzien van de gierzwaluw zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen en worden dan ook niet verblijfplaatsen van de soort door de voorgenomen ontwikkelingen aangetast. Omdat bij de voorgenomen planontwikkeling desbetreffende verblijfplaatsen worden aangetast, worden de verboden uit artikel 3.1 lid 2 en lid 4 (huismus) en artikel 3.5 lid 1, lid 2 en lid 4 (gewone dwergvleermuis) van de Wnb overtreden. De verboden worden overtreden bij uitvoering van de werkzaamheden en ingrepen beschreven in Hoofdstuk 1. Door het toepassen van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op de lokale populatie voorkomen (zie hoofdstuk 4). Eveneens is er kans op een overtreding van lid 1 van de Wnb, alhoewel de kans hierop erg klein is vanwege de voorgestelde mitigatie. Voorliggend activiteitenplan is onderdeel van de ontheffingsaanvraag voor de genoemde verboden.

De voorgenomen werkzaamheden worden uitsluitend overdag uitgevoerd en hebben geen betrekking op bomen, aanwezig groen en waterlichamen waardoor de omgeving geschikt blijft als foeragebied en vliegroute.

Tabel 3.1: Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

Onderzochte soorten	Effect van de planontwikkeling
Huisumus	Negatieve effecten op 1 nestlocatie van de huismus
Gewone dwergvleermuis	Negatieve effecten op 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis

3.2 EFFECTEN OP GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

3.2.1 HUISMUS

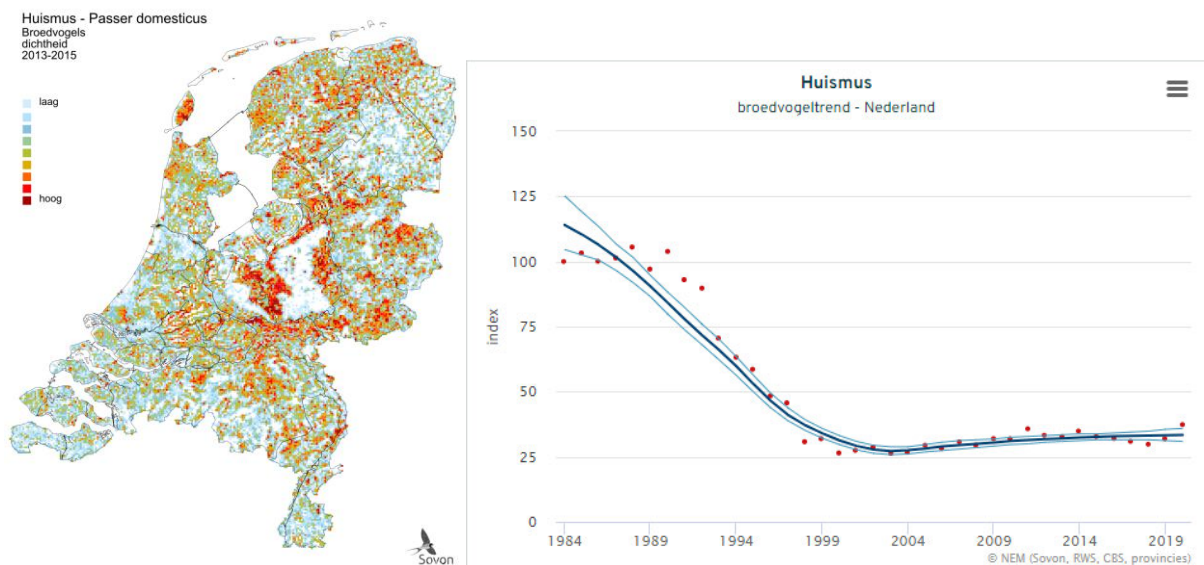
Landelijke staat

Met betrekking tot de staat van instandhouding van de huismus in Nederland zijn er aanwijzingen voor geen significante veranderingen in aantallen (zie box 1). Op basis van deze onderzoeksgegevens is het aantal huismussen sinds 2007 tot met 2019 ongeveer gelijk gebleven.

Box 1: Staat van instandhouding van huismus (BIJ12, 2022)

De huismus wordt nagenoeg overal in Nederland waar geschikt broedgebied aanwezig is aangetroffen. De soort ontbreekt in gebieden met weinig bebouwing zoals grote delen van de Veluwe, het Lauwersmeergebied en grote delen van de meeste Waddeneilanden (Texel uitgezonderd).

De aantalsontwikkelingen van de huismus laten zien dat de trend de afgelopen 12 ongeveer hetzelfde is gebleven. De gegevens hiervan zijn tot stand gekomen door monitoring door het meetnet broedvogels en het meetnet urbane soorten van het NEM. Hierbij wordt gekeken naar het aantal broedvogels, de totale aantallen en de verspreiding van de huismus.

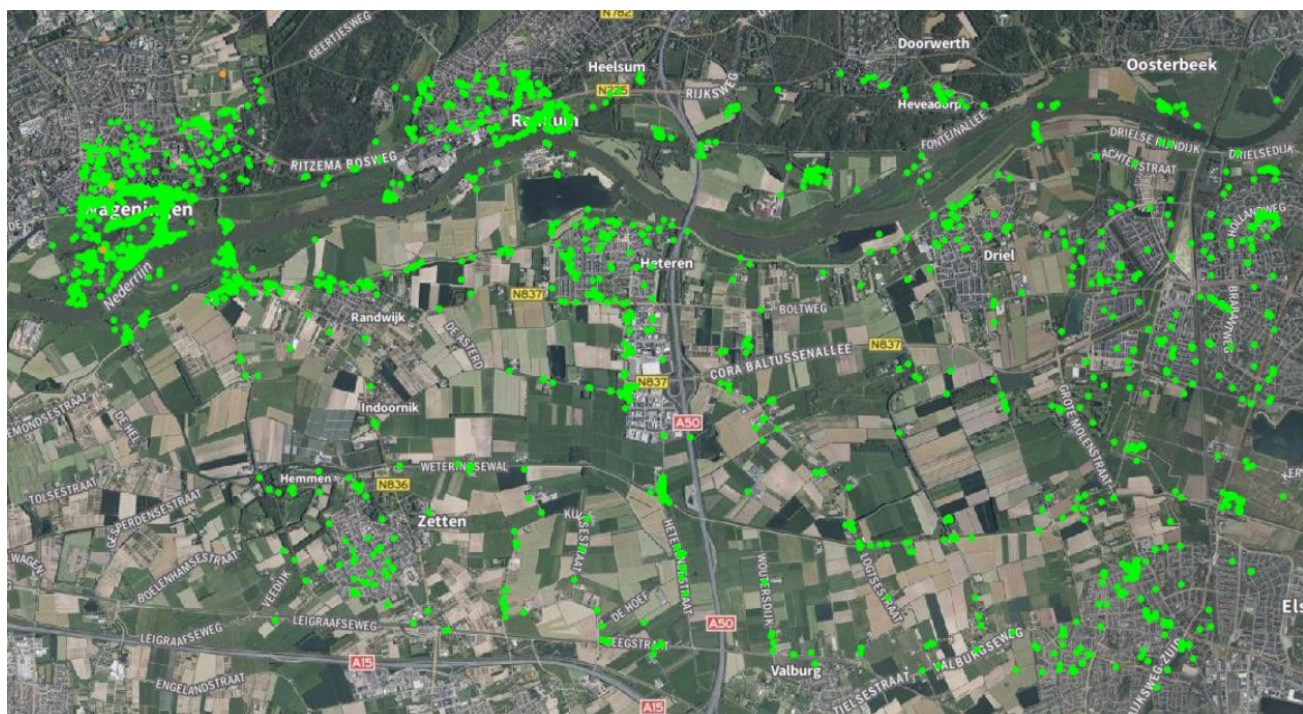

Figuur 3.1: Indicatieve kaart van de aanwezigheid van huismus in Nederland (bron: sovon.nl) en trend van huismussen, 1984-2019 (bron: Sovon.nl).

Regionaal en lokaal

Ook regionaal en lokaal komt de soort algemeen en wijdverspreid voor. Figuur 3.1 geeft een indicatie van de verspreiding op regionaal niveau, data afkomstig uit de NDFF van de afgelopen 3 jaren. Zeer waarschijnlijk komt de soort verspreider voor en geeft het onderstaande een waarnemerseffect weer (van locaties die maar net zijn onderzocht).

De huismus komt rondom het plangebied verspreid voor (zie ook figuur 3.2). In figuur 3.2 is te zien dat in Randwijk meerdere waarnemingen zijn. Echter zijn dit geen grote concentraties. De dichtstbijzijnde grote concentratie bevindt zich in het buitengebied van Randwijk. Het plangebied bevindt zich daarbuiten waarbij in de afgelopen 10 jaar geen waarnemingen zijn gedaan. De onderzoeksresultaten van dit onderzoek spreken het beeld van dat de NDFF schetst dat de dichtheid aan huismussen hier relatief laag is tegen.

Figuur 3.2 Waarnemingen huismus in en rondom Randwijk van de afgelopen 10 jaar (bron: NDFF, 2023).

3.3 EFFECTEN OP GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

3.3.1 GEWONE DWERGVLEERMUIS

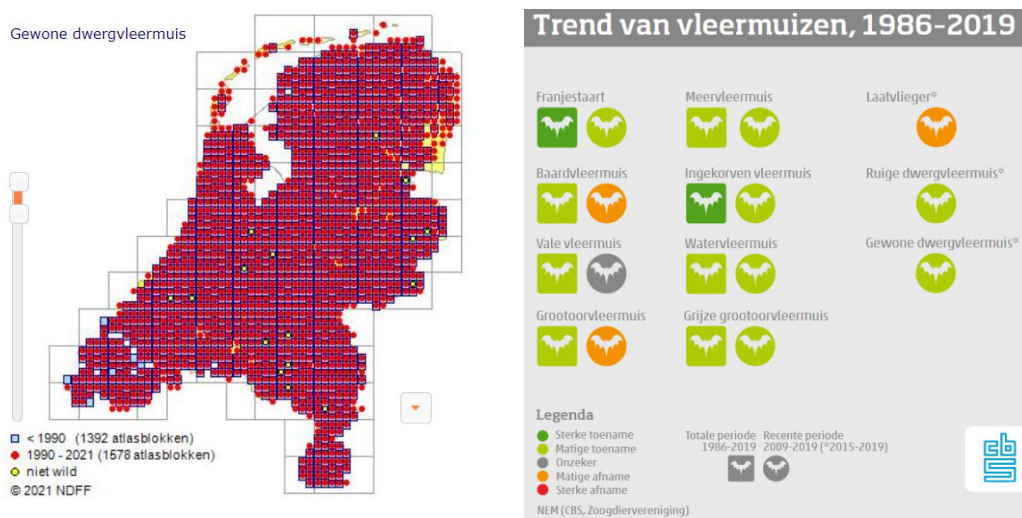
Landelijke staat

Met betrekking tot de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Nederland zijn er recente aanwijzingen voor toename in aantallen (zie box 2). Op basis van deze onderzoeksgegevens is het aantal gewone dwergvleermuizen in 2019 met ongeveer 15 procent toegenomen ten opzichte van 2015.

Box 2: Staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017b)

De gewone dwergvleermuis komt in Nederland algemeen voor en is een wijdverbreide soort die in heel Nederland wordt waargenomen. De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en komt vooral in de bebouwde omgeving voor, zowel in het stedelijk als in het buitengebied.

Er zijn moeilijk uitspraken te doen over aantalsontwikkelingen. Een nieuw meetprogramma is ontstaan uit de samenwerking tussen het CBS en de zoogdierenvereniging waarbij de populatietrend van vleermuizen wordt geschat aan de hand van het aantal actieve jagende dieren. Uit deze gegevens blijkt dat gewone dwergvleermuizen in 2019 ongeveer met 15 procent zijn toegenomen ten opzichte van 2015. Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen wel af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichten van kieren en gaten in gebouwen.

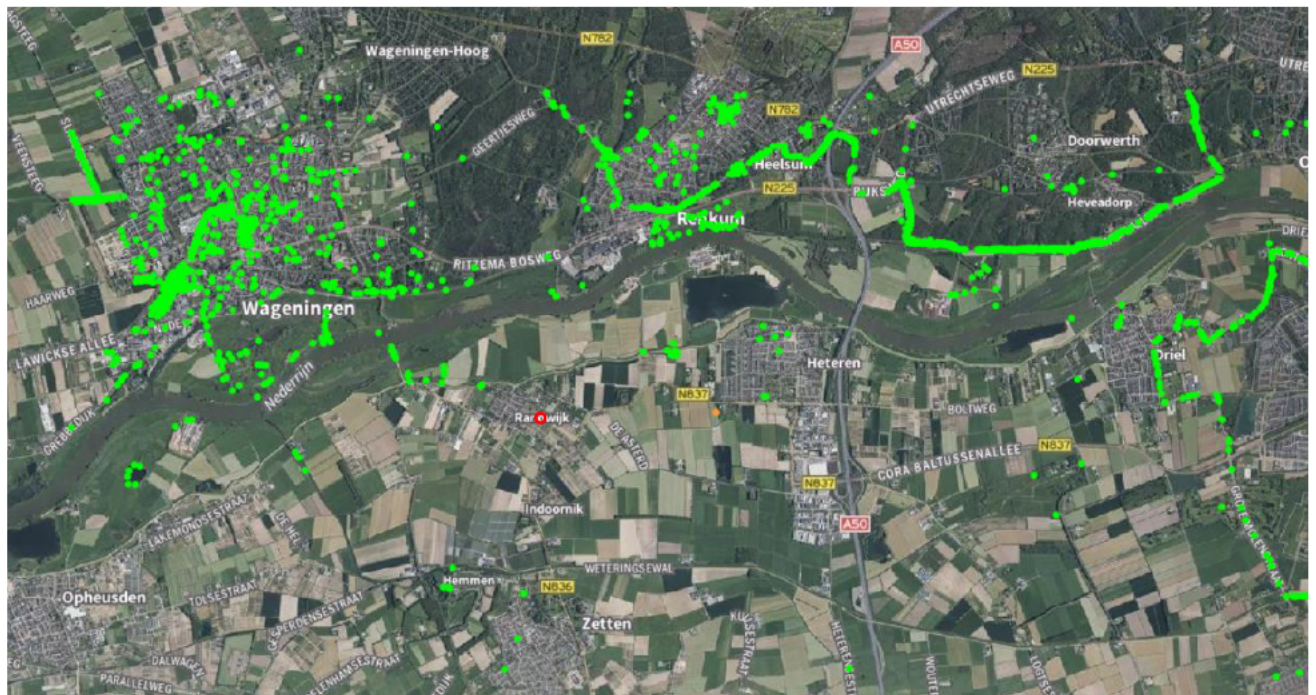

Figuur 3.3: Indicatieve kaart van de aanwezigheid van gewone dwergvleermuis in Nederland (bron: verspreidingsatlas.nl) en trend van vleermuizen, 1986-2019 (bron: NEM (CBS, Zoogdiervereeniging)).

Regionaal en lokaal

Ook regionaal en lokaal komt de soort algemeen en wijdverspreid voor. Figuur 3.4 geeft een indicatie van de verspreiding op regionaal niveau, data afkomstig uit de NDFF van de afgelopen 3 jaren. Zeer waarschijnlijk komt de soort verspreider voor en geeft het onderstaande een waarnemerseffect weer (van locaties die maar net zijn onderzocht).

De gewone dwergvleermuis komt ten noorden en oosten van het plangebied verspreid voor (zie ook figuur 3.4). In figuur 3.1 is te zien dat in aan de rand van Heteren zich een kleine concentratie bevindt van waarnemingen, te zien als een aaneengesloten groen vlak. Het plangebied bevindt zich daarbuiten waarbij in de afgelopen 10 jaar geen waarnemingen zijn gedaan. De onderzoeksresultaten van dit onderzoek bevestigen het beeld van dat de NDFF schetst dat de dichtheid aan vleermuizen hier relatief laag is.

Figuur 3.4. Waarnemingen gewone dwergvleermuis in en rondom Randwijk van de afgelopen 10 jaar

MITIGATIEPLAN

De voorgenomen werkzaamheden hebben negatieve effecten op de huismus en gewone dwergvleermuis binnen het plangebied, Kerstraat 26-30 en Koningin Julianastraat 2, te Randwijk. Door het nemen van tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen wordt voorkomen dat de planontwikkeling de staat van instandhouding van de lokale populatie negatief beïnvloed. Door het uitvoeren van maatregelen kunnen de negatieve effecten van de planontwikkeling teniet worden gedaan. De te nemen maatregelen zijn conform het kennisdocument van de huismus (BIJ12, 2022) en gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). Wanneer wordt afgeweken van de kennisdocumenten wordt dit aangegeven in de tekst. De beschreven maatregelen in dit hoofdstuk zijn tot stand gekomen na een vooroverleg met de opdrachtgever. De werkzaamheden voor de maatregelen worden in drie fases uitgewerkt. Hierbij wordt voor elke soort gespecificeerd wanneer, waar en welke maatregelen moeten worden getroffen. Alle maatregelen die hier staan beschreven worden nader uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. De maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen.

4.1 TIJDELIJKE VERBLIJFPLAATSEN

Voor elke verblijfplaats die zijn functie niet meer kan vervullen, dienen meerdere nieuwe, alternatieve verblijfplaatsen aangeboden te worden. Er dient een netwerk aan verblijfplaatsen die geschikt zijn voor de betreffende functie in stand blijven, ook tijdens de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden. Aangezien een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, is het van belang dat meerdere nieuwe verblijfplaatsen worden gerealiseerd.

4.1.1 HUISMUS

De verblijfplaats van de huismus aan de Kerkstraat 30 dient gemitigeerd te worden. Deze tijdelijke mitigatie dient, ten opzichte van de sloop van de bebouwing 3 maanden van tevoren geplaatst te zijn. Per te mitigeren verblijfplaats dienen voor elke verblijfplaats twee huismusnestkasten geplaatst te worden. In totaal dienen 2 huismusnestkasten (figuur 4.1) opgehangen te worden.

Om conflicten tussen verschillende territoria van de huismus te voorkomen en de acceptatie van de kasten te bevorderen, worden de kasten in de directe omgeving van het de oorspronkelijke nestlocatie geplaatst.

Deze kasten worden onder ecologische begeleiding opgehangen aan de lange zijde van het woningblok aan de Prinses Beatrixstraat 36 opgehangen. Deze locatie is op het noorden georiënteerd, bevindt zich boven een groene tuin, bevindt zich op 93 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats en rondom meerdere verzamelplaatsen en nestlocaties van de huismus.

Figuur 4.1. Voorbeeld te plaatsen huismusnestkast van het model NK MU 08
Nestkast Mus (Bron: Vivarapro).

4.1.2 GEWONE DWERGVLEERMUIS

Hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans op succes. De tijdelijke vervangende verblijfplaatsen mogen voor vleermuizen maximaal 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats worden gerealiseerd (BIJ12, 2017).

Voor de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden gemitigeerd te worden. Deze tijdelijke mitigatie dient, ten opzichte van de sloop van de bebouwing, **6 maanden** van tevoren geplaatst te zijn. Per te mitigeren verblijfplaats dienen voor elke verblijfplaats vier vleermuiskasten geplaatst te worden. In totaal dienen **4 vleermuiskasten** (figuur 4.2) opgehangen te worden.

Om conflicten tussen verschillende territoria van de gewone dwergvleermuis te voorkomen en de acceptatie van de kasten te bevorderen, worden de kasten in de directe omgeving van het de oorspronkelijke paarverblijfplaats geplaatst. Deze kasten worden onder ecologische begeleiding opgehangen aan de woningen aan de Kerkstraat 24 (zuidzijde; 1 exemplaar), Prinses Beatrixstraat 25 (oostzijde; 1 exemplaar), Kerkstraat 17 (oostzijde; 1 exemplaar) en Koningin Julianastraat 5 (westzijde woning; 1 exemplaar). Deze woningen worden niet gesloopt en bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied. Per adres worden één vleermuiskast van het model VK WS 09 Vleermuizenkast van VivaraPro geplaatst.

Figuur 4.2. Voorbeeld te plaatsen vleermuiskast van het model VK WS 09 Vleermuizenkast (Bron: Vivarapro).

Figuur 4.3. Voorstel te mitigerende huismus- en vleermuiskasten kasten per locatie

4.2 ONGESCHIKT MAKEN LEEFGEBIED

Om te voorkomen dat de huismus en gewone dwergvleermuizen aanwezig zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden in verschillende woningen, dienen de verblijfplaatsen vooraf ongeschikt gemaakt te worden. Het ongeschikt maken dient buiten de meest kwetsbare periode te gebeuren. In deze periode zijn de dieren minder afhankelijk van de verblijfplaats of mobiel genoeg om zich te kunnen verplaatsen.

4.2.1 HUISMUSSEN

Ongeschikt maken bestaande woningen (begin oktober 2024)

Om te voorkomen dat huismus aanwezig zijn tijdens de daadwerkelijk sloop van de woningen in 2024 dient de bestaande verblijfplaats vooraf ongeschikt gemaakt te worden. Het ongeschikt maken van de verblijfplaats kan worden aangevallen na de gewenningsperiode van de tijdelijke kasten die worden gerealiseerd.

Het ongeschikt maken dient buiten de meest kwetsbare periode te gebeuren. In deze periode zijn de dieren minder afhankelijk van de verblijfplaats. Voor de verblijfplaatsen van de huismus in de bebouwing geldt de periode september t/m oktober, als meest geschikt om deze ongeschikt te maken.

Onder ongeschikt maken wordt bedoeld het plaatsen van borstel (zie figuur 4.4) onder de eerste dakpannen. Op deze wijze is het niet mogelijk voor de huismussen om hun huidige verblijfplaatsen te bereiken.

Figuur 4.4. Voorbeeld te plaatsen borstels, model Weringsborstel WB1 (Bron: Unitura).

Vervolgens dient een ecologische check uitgevoerd te worden om na te gaan of de bebouwing daadwerkelijk niet meer in gebruik is door huismussen. Deze ecologische check vindt een kwartier voor zonsopkomst tot een uur na zonsopkomst plaats. Indien verblijfplaatsindicerende gedraging van huismussen worden vastgesteld dient de bovengenoemde handelingen opnieuw uitgevoerd te worden totdat geen verblijfindicerende waarnemingen meer worden gedaan. Indien geen verblijfindicerende waarnemingen worden gedaan, wordt het te slopen deel vrijgegeven. De sloopwerkzaamheden dienen vervolgens binnen 2 dagen opgestart te worden. Duurt dit langer dan is een nieuwe ecologische check noodzakelijk.

Ongeschikt maken bestaand foerageer- en schuilgebied huismus (begin oktober 2024)

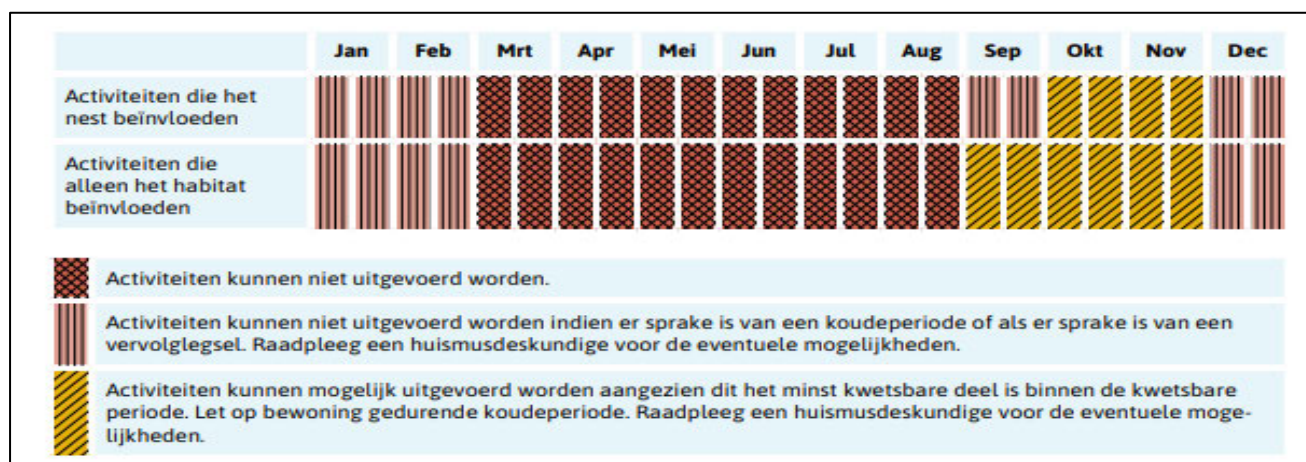
In de huidige situatie maken de aanwezige groenstructuren in de bijbehorende tuinen onderdeel uit van het functionele leefgebied van de huismus. Ten aanzien van deze essentiële onderdelen van het functionele leefgebied van de huismus dienen eveneens maatregelen getroffen te worden.

Het ongeschikt maken dient buiten de meest kwetsbare periode te gebeuren. In deze periode zijn de dieren minder afhankelijk van de verblijfplaats. Voor de verblijfplaatsen van de huismus in de bebouwing geldt de periode september t/m oktober, als meest geschikt om deze ongeschikt te maken. Onder ongeschikt maken wordt verstaan het rooien van de bestaande vegetatie.

Werken buiten de kwetsbare periode

Werken buiten de kwetsbare periode betekent in deze casus werken in de periode oktober tot en met november. In deze periode zijn de broedactiviteiten van de huismus afgerond en worden de verblijfplaatsen sporadisch gebruikt.

Mocht door omstandigheden de sloop later plaatsvinden dat geldt de onderstaande werkwijze. In de periode eind november tot en met eind februari worden de verblijfplaatsen gebruikt als winterverblijfplaats. Mochten in de maand november de winter eerder intrede doen met als gevolg nachtvorst dan dienen maximaal 3 dagen voorafgaand aan de sloop van de woningen geen werkzaamheden uitgevoerd worden. Dit om verstoring van de winterverblijfplaats en onnodig energieverlies bij de huismussen te voorkomen.

Figuur 4.5: In hoofdlijnen weergegeven de kwetsbare periode waarin de activiteiten voor huismus al dan niet kunnen worden uitgevoerd.

4.2.2 GEWONE DWERGVLEERMUIS

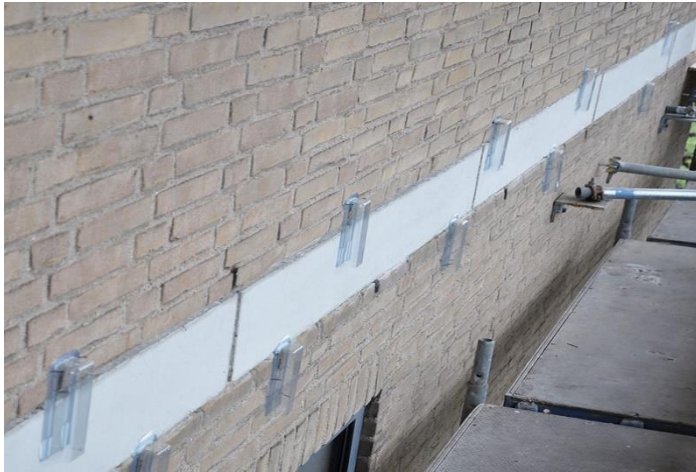
Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen kan worden aangevangen na de gewenningsperiode voor de tijdelijke kasten.

Ongeschikt maken bestaande woningen

Onder ongeschikt maken wordt bedoeld het plaatsen van exclusion flaps, deze dienen geplaatst te worden op kopgevels (met overhangende dakpannen), eventuele ruimtes tussen de dakgoot en het dak, ruimtes tussen de regenpijp en buitenmuur en overgang van het dak naar de schoorsteen.

Bij de kopgevels met overhangende dakpannen dienen dakranden ongeschikt gemaakt te worden door de gehele dakrand dicht te maken (bijvoorbeeld met purschuim), behalve op twee plaatsen per dakrand waar een exclusion

flap geplaatst is, zodat de vleermuizen wel nog uit kunnen vliegen maar niet meer onder de dakrand in kunnen komen. Ongeschikt maken mag enkel uitgevoerd worden bij een avondtemperatuur van minstens 10 °C gedurende 3 dagen. Na het ongeschikt maken dient een wachttijd van minimaal drie dagen te worden aangehouden om de eventueel aanwezige dieren in de gelegenheid te stellen te vertrekken.

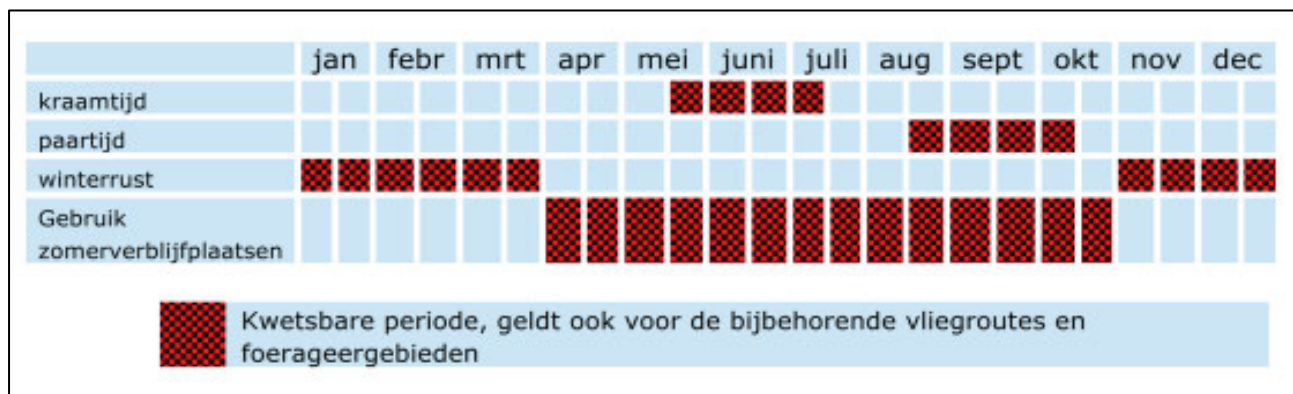
Figuur 4.6. Voorbeeld te plaatsen exclusion flap (Bron: Unitura).

Vervolgens dient een ecologische check uitgevoerd te worden om na te gaan of de bebouwing daadwerkelijk niet meer in gebruik is door vleermuizen. Deze ecologische check vindt een kwartier voor zonsondergang tot een uur na zonsondergang plaats. Indien verblijfplaatsindicerende gedraging van vleermuizen worden vastgesteld dient de bovengenoemde handelingen opnieuw uitgevoerd te worden totdat geen verblijfindicerende waarnemingen meer worden gedaan.

Indien geen verblijfindicerende waarnemingen worden gedaan, wordt het te slopen deel vrijgegeven. De sloopwerkzaamheden dienen vervolgens binnen 2 dagen uitgevoerd te worden. Duurt dit langer dan is een nieuwe ecologische check noodzakelijk.

Samenvattend:

- Ongeschikt maken (potentiële) verblijfplaatsen dient oktober 2024 te gebeuren
 - Locaties ongeschikt maken:
 - Kopgevels met overhangende dakpannen
 - Ruimtes tussen de dakgoot-dak
 - Ruimtes tussen de regenpijp-buitenmuur
 - Gebeurt onder ecologische begeleiding
 - Ongeschikt maken 3 dagen lang een avondtemperatuur van minstens 10 °C
 - Ongeschikt maken gebeurt door het plaatsen van exclusion flaps & purschuim
- Ecologische inspectie gebeurt 3 dagen na (tijdelijk) ongeschikt maken
 - Uitgevoerd door ecologen van WSP
 - Ecologische check vindt kwartier voor zonsondergang tot een uur na zonsondergang plaats
- Bij geen verblijfindicerende waarnemingen: vrijgave van te renoveren deel door ecooloog
 - Renovatiewerkzaamheden vervolgens binnen 2 dagen uitvoeren
 - Duurt dit langer dan opnieuw een ecologische check
- Bij aantreffen verblijfindicerende waarnemingen
 - Opnieuw uitvoeren bovengenoemde werkwijze ongeschikt maken en ecologische check

Figuur 4.7: In hoofdlijnen weergegeven de kwetsbare periode waarin de activiteiten voor gewone dwergvleermuis al dan niet kunnen worden uitgevoerd.

4.3 PERMANENTE MAATREGELEN

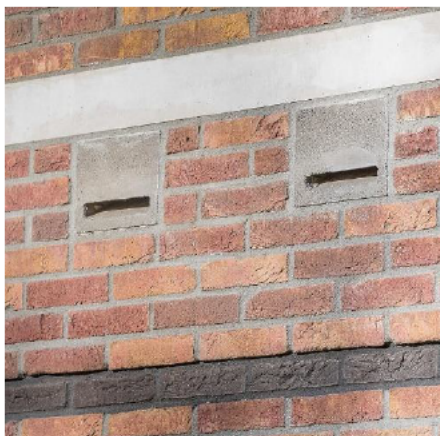
Na de sloopwerkzaamheden worden permanente vervangende verblijven ingebouwd in de nieuwbouw. Natuurinclusief ontwerp maakt het mogelijk om verblijven te integreren in te realiseren nieuwbouw en is op veel verschillende manieren mogelijk. Hierbij is het van belang dat de nieuwe permanente verblijven zo veel mogelijk het karakter hebben van de oorspronkelijke verblijven en ook zo dicht mogelijk bij de vorige verblijfplaatsen. Ook voor permanente verblijven geldt dat er meerdere nieuwe verblijven moeten worden gerealiseerd voor elk verblijf dat verloren gaat. De hoeveelheid hangt af per soort. Voor de permanente verblijven zal een combinatie worden gebruikt van het inmettelen van kasten en het plaatsen van kasten in de gevelbetimmering. In totaal zal er overgecompenseerd worden met het integreren van permanente verblijven zodat meer verblijven beschikbaar komen voor de lokale huismus-, gierzwaluw- en vleermuispopulatie.

De nieuw te realiseren woningen worden voorzien van nieuwe duurzame inbouw verblijfplaatsen. Voor de plaatsing wordt zoveel mogelijk de huidige locaties van de verblijfplaatsen benaderd. Zo worden aan de kopse kanten van de woningen en aan de appartementencomplexen inbouwkasten geïntegreerd voor gierzwaluw en vleermuis (figuur 4.8, Unitura VMP3 & GZP3). De gierzwaluwkasten zijn ook geschikt voor de huismus. Door de onopvallende vormgeving van de nestkasten, zijn deze in vrijwel elk geveltype aan te brengen. Als de kast iets terug liggend wordt aangebracht, kan de kast afgewerkt worden met steenstrips of stucwerk, waardoor de kast volledig onzichtbaar in een gevel kan worden opgenomen. Het is mogelijk om meerdere kasten op verschillende plekken in de gevel op te nemen.

4.3.1 VERPLICHT MITIGATIE

Voor de **huismus** dient vanuit de verplichte mitigatie één nestlocatie gemitigeerd te worden. Per te mitigeren verblijfplaats dienen voor elke verblijfplaats twee huismusnestkasten geplaatst te worden. In totaal dienen minimaal **2 huismusnestkasten** geïntegreerd te worden. Een andere optie is het plaatsen van een vogelvide (zie paragraaf 4.3.2.).

Voor de **gewone dwergvleermuis** dient één paarverblijfplaats gemitigeerd te worden. Per te mitigeren verblijfplaats dienen voor elke verblijfplaats vier vleermuiskasten geplaatst te worden. In totaal dienen minimaal **4 vleermuiskasten** geïntegreerd te worden. De tijdelijke mitigatie maatregelen kunnen pas weggehaald worden nadat de gewenningsperiode van de permanente voorzieningen zijn gehaald.

Figuur 4.8: Voorbeeld inbouwkasten vleermuis (bron: Vivarapro)

4.3.2 NATUURINCLUSIEVE MAATREGELEN BOUWBESLUIT 2024

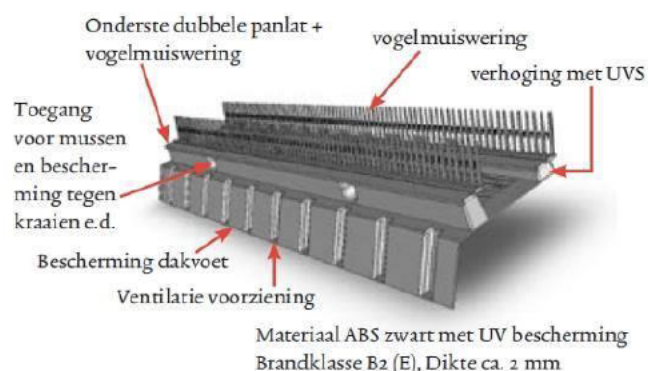
Vanwege het feit dat vanaf januari 2024 is natuurinclusief bouwen een vereiste vanuit het Bouwbesluit. De te realiseren nieuwbouw geeft dan ook tal van mogelijkheden om natuurinclusief bouwen, maar ook inrichten uit te voeren. Onderstaand is per gebouw bewonende soorten een korte uitwerking gedaan die als voorstel geldt voor het natuurinclusief bouwen.

Huismus

Ten aanzien van de huismus worden binnen het gehele plan, dus inclusief zuidoostzijde Kerkstraat worden de volgende nestgelegenheden voor de huismus aangeboden. Deze worden aangeboden bij de volgende woningen:

- Levensloop bestendige woningen
- 2 onder-1-kap woningen
- vrijstaande woning

Bij deze woningen wordt een vogelvide geplaatst. Dit zorgt er voor dat de huismus wel onder de eerste dakpannenrij kan maar daar boven niet. Het materiaal is dermate gemaakt dat deze lang meegaat en een isolerende werking heeft.

Figuur 4.9. Voorbeeld vogelvide (Vogelbescherming Nederland)

Vleermuizen

Ten aanzien van de vleermuis worden binnen het gehele plan, dus inclusief zuidoostzijde Kerkstraat worden de volgende nestgelegenheden voor de vleermuis aangeboden. Deze worden aangeboden bij de volgende woningen:

- Levensloop bestendige woningen
- 2 onder-1-kap woningen
- vrijstaande woning

Bij deze woningen wordt een meerdere inbouwstenen (zie figuur 4.8) in de muren gerealiseerd. De inbouwstenen/kasten worden gerealiseerd aan de kopse kanten van de woningen. Mocht een schoorsteen aanwezig zijn, is dit ook een optie om kasten in te bouwen.

Onderstaand is kort een mogelijk verdeling weergegeven van de in te bouwen kasten. Door op enkele locatie meerdere kasten aan elkaar te schakelen ontstaan grotere verblijfplaatsen die gebruikt kunnen worden als kraamverblijfplaats.

Tabel 4.1: Verdeling in te bouwen kasten vanuit natuurinclusief bouwen

WONINGTYPE	AANWEZIGE KOPSE KANTEN	AANTAL KASTEN PER KOPSE KANT	PER GESCHAKELD OF NIET GESCHAKELD	SOORT VERBLIJFPLAATS
LEVENSLÖOP BESTENDIGE WONINGEN	2 kopse kanten aanwezig	2 kasten per kopse kant	Niet geschakeld (ruimte 1 meter tussen beide kasten)	Zomer- en paarverblijfplaatsen
VRIJSTAANDE WONING	2 kopse kanten aanwezig	2 kasten per kopse kant	Niet geschakeld (ruimte 1 meter tussen beide kasten)	Zomer- en paarverblijfplaatsen
2 ONDER-1-KAP WONINGEN	4 kopse kanten aanwezig	2-4 kasten per kopse kant	2 kopse kanten met geschakelde kasten (2-4 kasten aan elkaar schakelen) 2 kopse kanten niet geschakeld (ruimte 1 meter tussen beide kasten)	Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen
APPARTEMENTENCOMPLEX	4 kopse kanten aanwezig	2-4 kasten per 2 kopse kant	2 kopse kanten met geschakelde kasten (2-4 kasten aan elkaar schakelen)	Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen

4.4 MAATREGELEN KERKUIL & STEENMARTER

Ten aanzien van de steenmarter & kerkuil dienen de volgende maatregelen opgenomen te worden in de werkwijze.

Steenmarter: Rustplaats

- Werkvrije zone (20 meter) rondom rustplaats
- Geen verlichting op rustplaats
- Geen opslag binnen 20 meter van rustplaats

gehele jaar door. Mitigerende maatregelen als het plaatsen van nestkasten omtrent de kauw en/of andere kleine zangvogels wordt, in zoals afgesproken met WBV Poortugaal, niet uitgevoerd.

Samenvattend:

- Werken buiten broedseizoen vogels, medio februari tot en met half augustus
- Indien werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd worden:
 - Plangebied (bebouwing en tuinen) ongeschikt maken buiten het broedseizoen

Algemene zorgplicht overige soorten

Voor alle soorten, wel of geen vrijstelling, geldt dat moet worden voldaan aan de algehele zorgplicht. Dit wordt nader toegelicht in box 3. De zorgplicht geldt voor alle werkzaamheden. De volgende algemene richtlijnen dienen te worden opgevolgd in het veld:

- Indien individuen van dieren worden aangetroffen, dienen deze de gelegenheid te krijgen om te kunnen vluchten.
- Aanvullend op bovenstaande maatregel kan ervoor worden gekozen om minder mobiele dieren, zoals egel en gewone pad, te verplaatsen tot buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Box 2: Omschrijving zorgplicht

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel;
- de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen;
- of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze worden beperkt of ongedaan maakt.

WETTELIJKE BELANGEN EN ALTERNATIEVEN

5.1 WETTELIJK BELANG

5.1.1 GEWONE DWERGVLEERMUIS

Voor gewone dwergvleermuis kan alleen een ontheffing aangevraagd worden indien een activiteit nodig is op basis van de in de wet genoemd belang ten aanzien van Habitatrichtlijnsoorten en indien er geen alternatieven zijn. Hieronder is per relevant belang een toelichting gegeven.

Belang volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten

Het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid (bron: www.rivm.nl). Door de sloop en nieuwe realisatie van woningen zullen de nieuwe woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. Door isolatie van de nieuwe woningen en het verbeteren van de ventilatie kunnen enerzijds de energielasten sterk verlaagd worden en anderzijds het comfort en het binnenmilieu verbeterd worden. Door de huidige woningen te slopen en energiezuinigere woningen te realiseren, draagt Woningstichting Heteren daarnaast bij aan het vertragen van de klimaatverandering en het bevorderen van de biodiversiteit door het realiseren van aanvullende verblijfplaatsen voor beschermde vogels en vleermuizen.

Klimaatverandering kan leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- zeespiegelstijging met risico op overstromingen en verzilting;
- vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- bedreiging van de energievoorziening.

Door de duurzame nieuwe woningen wordt een reductie in CO₂-uitstoot en daarmee een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen gerealiseerd. Door de aanpak wordt een substantiële bijdrage geleverd aan het beperken van klimaatverandering. Het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering dient derhalve een groot maatschappelijk openbaar belang en draagt bij aan de volksgezondheid.

Conclusie:

Concluderend worden nieuwe duurzame woningen gerealiseerd. Het huidige energielabel is E. De nieuwbouw heeft een energielabel A/A+. Deze zullen technisch in een betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn dan de huidige bebouwing. Met de realisatie worden aspecten als ventilatie, sterke verlaging van energielasten, comfort en binnenmilieu aangepakt. Daarnaast bevordert het de biodiversiteit met het realiseren van aanvullende verblijfplaatsen voor beschermde vogels en vleermuizen. Het project draagt daarmee bij aan de verbetering van de volksgezondheid doordat de nieuwe woningen dusdanig verbetert zullen zijn dat vocht en tocht in huis worden beperkt.

5.1.2 HUISMUS

Voor de huismus kan alleen een ontheffing aangevraagd worden indien een activiteit nodig is op basis van de in de wet genoemd belang ten aanzien van Vogelrichtlijnsoorten. Geen van deze genoemde belangen is echter van toepassing op deze aanvraag. Om deze reden dient overtreding van verbodsartikelen te worden voorkomen.

Bij alle nieuwe woningen in de Randwijk wordt een veelvoud aan nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd voor de huismus, maar ook voor de gewone dwergvleermuis. Hierbij worden niet alleen de verloren verblijfplaatsen gecompenseerd maar door een natuur inclusieve insteek worden veel meer verblijfplaatsen aangelegd dan in eerste instantie waren. Hierdoor wordt het leefgebied van deze soorten verbeterd en kan de populatie huismussen en vleermuizen groeien. Hiermee draagt de realisatie van de nieuwbouw in Randwijk bij aan het wezenlijk gunstig effect voor het milieu .

5.2 ALTERNATIEVEN AFWEGING

Op basis van de in paragraaf 5.1.2. genoemde speerpunt is het geen optie om de sloopwerkzaamheden niet uit te voeren. Een andere vorm van isoleren en/of energiezuinig maken draagt niet voldoende bij om een goed energielabel te behalen. De uitvoering van de sloop en realisatie van de nieuwbouw draagt bij aan het gemeentelijk beleid en wettelijke eisen.

De planning wordt afgestemd rondom de kwetsbare periode van de huismus en gewone dwergvleermuis. Hiertoe dienen de maatregelen ter ongeschikt maken. Daarnaast moeten de werkzaamheden aan alle panden zoveel mogelijk aaneengesloten worden uitgevoerd, om hierbij de leefbaarheid en verwachting patroon van bewoners zo comfortabel mogelijk te maken.

Voor het slopen en realisatie van de nieuwbouw zijn er geen alternatieven voor de werkzaamheden. Het niet uitvoeren van de sloop leidt tot verslechtering van de staat van de gebouwen en levert geen bijdrage aan verduurzaming (behalen klimaatdoelstellingen). Bovendien zal de situatie op lange termijn ook nadelig zijn voor de verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen. Een verbrokkelde muur met te tochtige tussenruimtes biedt ook geen geschikte verblijfplaats voor de soorten.

CONCLUSIE

In deze rapportage is geconcludeerd dat de planontwikkeling een negatief effect heeft op in het plangebied aanwezige verblijfplaatsen van de strikt beschermde huismus en gewone dwergvleermuis. Door voldoende maatregelen te treffen (permanente), worden negatieve effecten voor deze soorten voorkomen en wordt een duurzame instandhouding van de populatie laatvlieger en gewone dwergvleermuis op deze locaties gewaarborgd. De maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Om deze maatregelen te waarborgen zal op basis van de Wnb een ontheffing aangevraagd worden. Onderhavig activiteitenplan dient als bijlage voor het aanvragen van een ontheffing in het kader van onderdeel soorten van de Wnb.

LITERATUURLIJST

BIJ12, 2022. Kennisdocument huismus *Passer domesticus* versie 2.0, juni 2022 te Utrecht

BIJ12, 2017a. Kennisdocument gierzwaluw *Apus apus* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 te Utrecht.

BIJ12, 2017a. Kennisdocument gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017 BIJ12 te Utrecht.

WSP Nederland B.V. 2023 Nader onderzoek Heteren, Randwijk & Driel, SOB022769.001, WSP Nederland B.V., Nieuwegein.

WSP Nederland BV, 2023 QuickScan Heteren, Randwijk & Driel, SOB022769.001, WSP Nederland B.V., Nieuwegein.

WSP Nederland BV, 2023 QuickScan Kerkstraat 31 Randwijk, SOB022769.001, WSP Nederland B.V., Nieuwegein.

NDFF, 2023. Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl.

BIJLAGE 1: AANGETROFFEN NATUURWAARDEN

BIJLAGE 2: LOCATIES TIJDELIJKE MITIGATIE

